

Factsheet Jongeren “buiten beeld” 2013

1. Aanleiding en afbakening

Het ministerie van SZW heeft CBS gevraagd door het combineren van verschillende databestanden meer inzicht te geven in de omvang en kenmerken van de groep jongeren die geen onderwijs meer volgt, die niet werkt en die niet in beeld is bij UWV en gemeenten voor ondersteuning naar werk, doordat zij geen uitkering ontvangen en niet ingeschreven staan als werkzoekende, zowel op landelijk niveau alsook voor individuele gemeenten. In deze factsheet wordt deze groep jongeren *jongeren “buiten beeld”* genoemd. De databestanden die daarvoor zijn gebruikt en de beperkingen daarvan staan beschreven in het kader “Afbakening jongeren *buiten beeld*”.

In de CBS publicatie *Arbeidsparticipatie en de afstand tot de arbeidsmarkt in Nederland (2013)* die CBS heeft samengesteld in opdracht van het ministerie van SZW worden ook cijfers gemaakt over het aantal jongeren dat geen onderwijs meer volgt, niet werkzaam is, geen uitkering ontvangt en niet staat ingeschreven als werkzoekende bij het UWV Werkbedrijf. Deze cijfers zijn gebaseerd op schattingen uit de Enquête Beroepsbevolking (EBB). De steekproef van de EBB is niet voldoende omvangrijk om cijfers te kunnen maken voor individuele gegevens. Daarom is het huidige maatwerkverzoek gebruik gemaakt van registratieve bronnen. De aantallen jongeren die geen onderwijs meer volgen, niet werkzaam zijn, geen uitkering ontvangen en niet staan ingeschreven als werkzoekende bij het UWV Werkbedrijf in “*Arbeidsparticipatie en de afstand tot de arbeidsmarkt in Nederland*” wijken af van de hier gerapporteerde aantallen om een aantal redenen. Ten eerste zijn die cijfers gebaseerd op steekproefschattingen, waardoor er marges rondom die cijfers zitten. Ten tweede wijken de definities van zowel onderwijsvolgend¹ als werkzaam² in die publicatie af van de huidige publicatie.

¹ In de EBB wordt naast het bekostigde onderwijs ook het particuliere onderwijs, bedrijfsopleidingen, buitenlands onderwijs en cursussen waargenomen, waardoor het aandeel onderwijsvolgenden in de EBB hoger ligt dan in de onderwijsregistraties.

² In *Arbeidsparticipatie en de afstand tot de arbeidsmarkt in Nederland (2013)* is een persoon werkzaam als deze minstens 12 uur per week werkzaam is. In de nieuwe publicatie *Arbeidsparticipatie en de afstand tot de arbeidsmarkt in Nederland van 2014*, die in november 2015 verschijnt, wordt de 1-uursgrens gehanteerd.

Afbakening Jongeren “buiten beeld”

Om de groep jongeren die geen onderwijs meer volgt, niet werkt en niet in beeld is bij UWV en gemeenten voor ondersteuning naar werk, doordat zij geen uitkering ontvangen en niet ingeschreven staan als werkzoekende zo goed mogelijk af te bakenen, heeft CBS een aantal databestanden met elkaar gecombineerd:

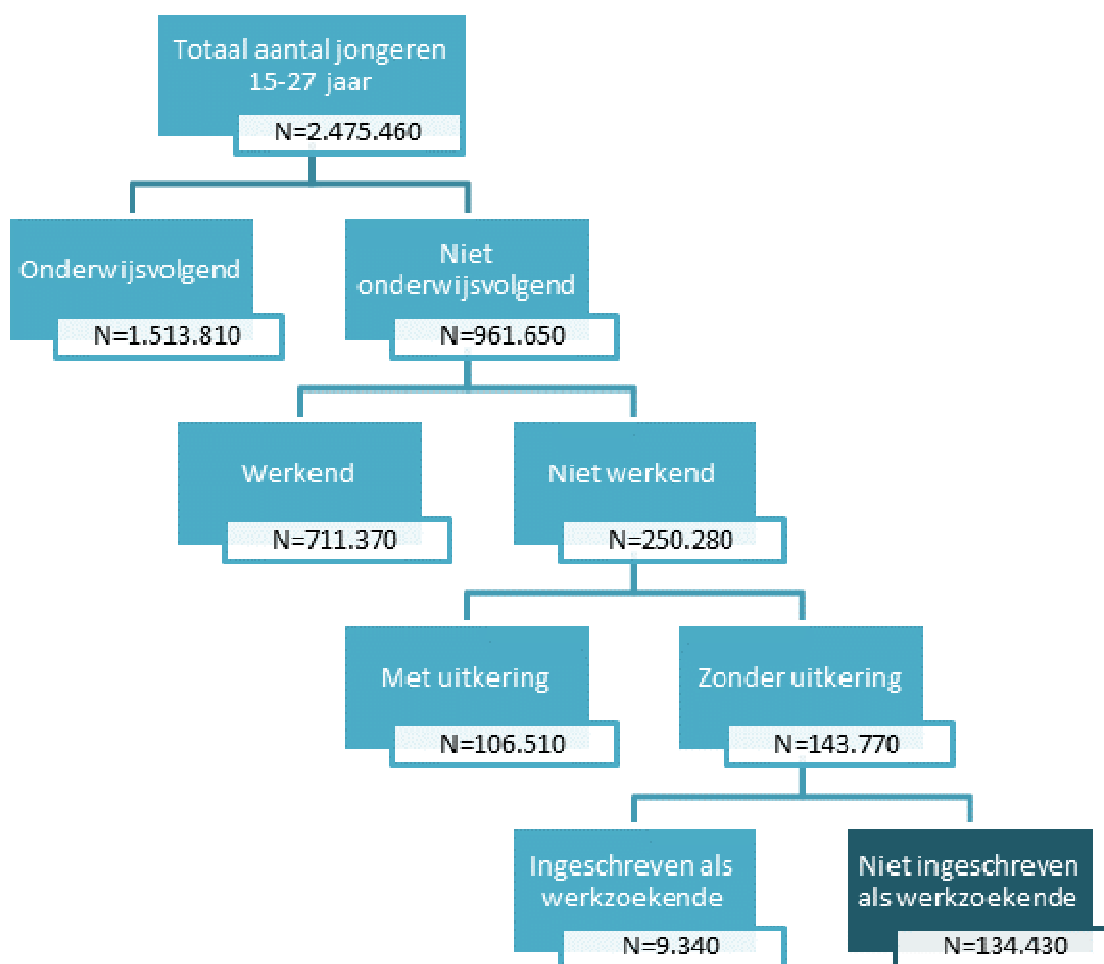
Jongeren “buiten beeld” omvat:

Alle jongeren	Alle jongeren van 15 tot 27 jaar die op 1 oktober 2013 in de Gemeentelijke Basis Administratie stonden ingeschreven.
Minus onderwijsvolgende jongeren	Jongeren die op 1 oktober 2013 als onderwijsvolgend waren geregistreerd in een van de onderwijsregistraties voor voortgezet onderwijs (VO), het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (VAVO), het middelbaar beroepsonderwijs (MBO), het hoger onderwijs (HO) of die waren geregistreerd als ontvanger van studiefinanciering van de NL-se overheid (WSF). Dit wordt in de rest van deze factsheet het bekostigde onderwijs genoemd. Onderwijsvolgenden in het buitenland, aan particuliere instellingen en bedrijfsopleidingen zijn <u>niet</u> opgenomen in deze onderwijsregistraties.
Minus werkende jongeren	Jongeren die volgens de aangiftegegevens voor de inkomstenbelasting in oktober 2013 inkomsten hadden uit een baan als werknemer dan wel winst uit een onderneming (incl. inkomsten uit arbeid en winst uit ondernemingen in het buitenland).
Minus jongeren met een uitkering	Jongeren die volgens de aangiftegegevens voor de inkomstenbelasting in oktober 2013 een uitkering ontvingen in het kader van werkloosheid, bijstand of andere sociale voorzieningen. Buiten beschouwing blijven personen die een soortgelijke uitkering uit het buitenland ontvangen.
Minus jongeren die zijn ingeschreven als werkzoekende	Jongeren die in oktober 2013 waren ingeschreven als werkzoekende bij het UWV Werkbedrijf. Buiten beschouwing blijven personen zonder werk die op zoek zijn naar werk en daarvoor direct beschikbaar zijn, maar zich niet als werkzoekend bij het UWV Werkbedrijf hebben ingeschreven.

2. Omvang van de groep jongeren “buiten beeld”

In Nederland woonden in 2013 een kleine 2,5 miljoen jongeren van 15 tot 27 jaar. Van die groep volgde in oktober 2013 iets meer dan 1,5 miljoen jongeren een opleiding blijkens de onderwijsregistraties³. Van de jongeren die geen onderwijs volgden, waren er ongeveer 250 duizend jongeren niet werkzaam. Van de jongeren die geen in de onderwijsregistraties waargenomen onderwijs volgden en die niet werkzaam waren als werknemer of zelfstandige waren er bijna 144 duizend die geen uitkering ontvingen.

2.1 Jongeren (15 tot 27 jaar) naar onderwijs, werk, ontvangst uitkering en inschrijving als werkzoekende bij UWV Werkbedrijf, oktober 2013

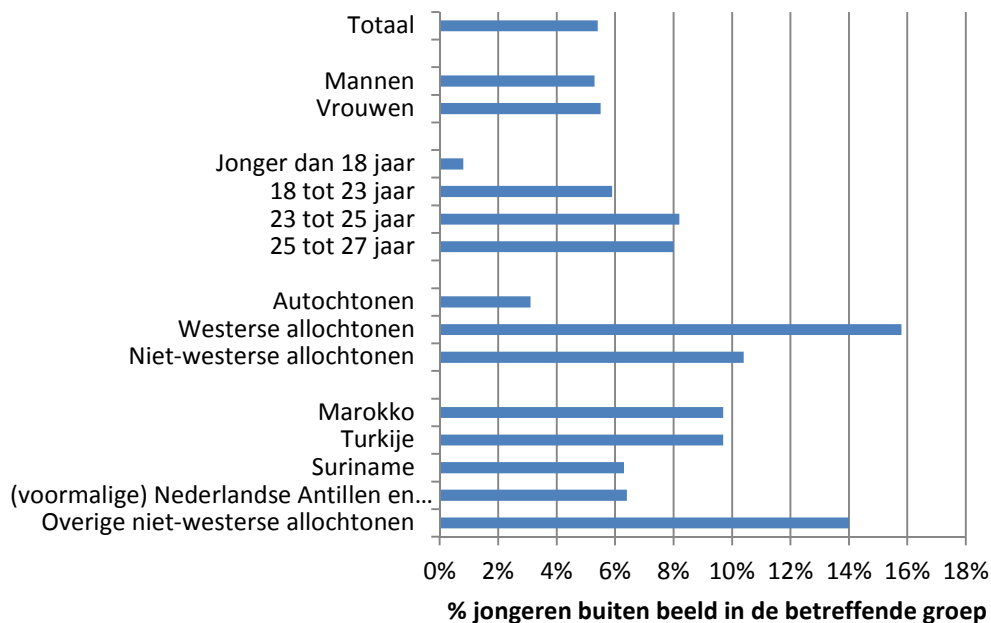
³ Zoals al eerder aangegeven geven de gebruikte onderwijsregistraties geen volledig beeld van het aantal onderwijsvolgende jongeren in Nederland omdat deze registraties alleen het door de overheid bekostigde onderwijs bestrijken.

Binnen die groep waren in oktober 2013 134.430⁴ duizend jongeren die geen door de overheid bekostigd onderwijs volgden, die niet aan het werk waren en die niet in beeld waren bij UWV en gemeenten voor ondersteuning naar werk, doordat zij geen uitkering ontvingen en niet ingeschreven stonden als werkzoekende. Het gaat om 5,4 procent van alle 15- tot 27-jarigen.

Leer- en kwalificatieplicht

Jongeren zijn volledig leerplichtig tot en met het schooljaar waarin ze 16 worden of ze een startkwalificatie behalen. Een startkwalificatie is een afgeronde havo- of vwo-opleiding of een basisberoepsopleiding (mbo-2). Beschikken ze op deze leeftijd nog niet over een startkwalificatie dan moeten ze tot hun 18e onderwijs volgen (de kwalificatieplicht). En hoewel ze vervolgens na hun 18e niet meer leerplichtig zijn, worden jongeren zonder startkwalificatie tot hun 23e gestimuleerd om een dergelijke kwalificatie alsnog te halen.

Jongeren buiten beeld (15 tot 27 jaar) naar geslacht, leeftijd en herkomst, oktober 2013

Jonge mannen en jonge vrouwen zijn ongeveer even vaak “buiten beeld”; respectievelijk 5,3 procent en 5,5 procent. Als gevolg van de leer- en kwalificatieplicht (zie kader) is het aandeel jongeren “buiten beeld” onder de 18 jaar heel laag. Vanaf 23 jaar neemt het aandeel jongeren

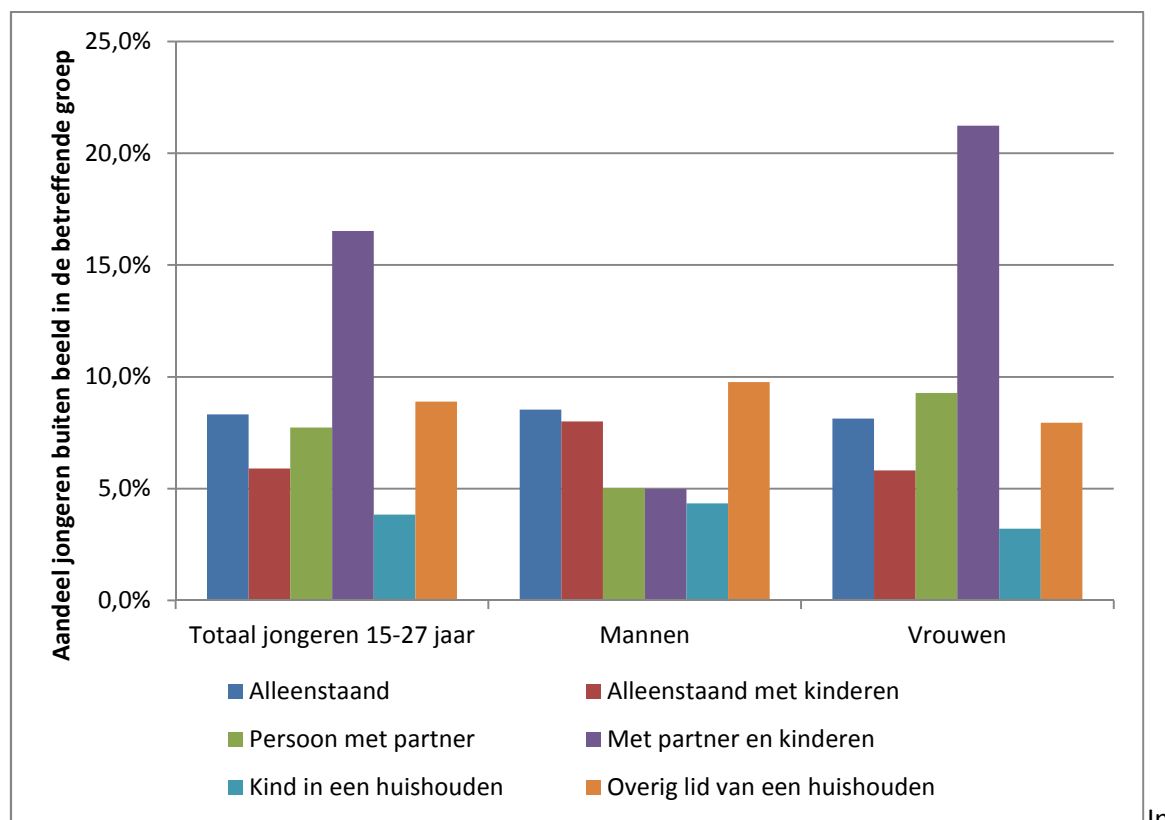
⁴ Volgens de CBS publicatie Arbeidsparticipatie en de afstand tot de arbeidsmarkt in Nederland (2013), die gebaseerd is op schattingen uit de Enquête Beroepsbevolking, waren er in 2013 138 duizend niet onderwijsvolgende, niet werkzame jongeren zonder uitkering die niet stonden ingeschreven bij het UWV en geen uitkering ontvingen. Naast het verschil in definitie voor niet-onderwijsvolgende jongeren wijkt dit aantal af van de hier gerapporteerde cijfers doordat jongeren die minder dan 12 uur werken eveneens worden gerekend tot de werkzame jongeren.

”buiten beeld” toe, van 5,9 procent onder 18-tot 23-jarigen naar ongeveer 8 procent onder jongeren van 23 jaar of ouder. Tussen de herkomstgroepen zijn de verschillen fors te noemen. In vergelijking met autochtone jongeren zijn westerse allochtone jongeren vijf keer zo vaak ”buiten beeld” en niet-westerse allochtone jongeren drie keer zo vaak ”buiten beeld”.

Jongeren met een partner en kinderen behoren relatief het vaakst tot de groep jongeren ”buiten beeld”; 16,5 procent van alle jongeren die een partner en een gezin hebben, volgt geen onderwijs, werkt niet en is niet in beeld bij UWV en gemeenten voor ondersteuning naar werk, doordat zij geen uitkering ontvangen en niet ingeschreven staan als werkzoekende. Dit geldt in nog sterkere mate voor vrouwen met een partner en een gezin, waar iets meer dan een op de vijf ”buiten beeld” is.

In figuur 2.4 is het aantal jongeren dat geen onderwijs volgt, niet werkt en niet in beeld is bij UWV en gemeenten voor ondersteuning naar werk, doordat zij geen uitkering ontvangen en niet ingeschreven staan als werkzoekende ten opzichte van het totale aantal jongeren van 15 tot 27 jaar per gemeente in 2013 weergegeven. In de figuur is te zien dat het aandeel jongeren ”buiten beeld” (veelal westerse allochtone) enerzijds relatief groot is bij gemeenten aan de landsgrenzen, en in de grote steden.

2.3 Jongeren buiten beeld (15 tot 27 jaar) naar positie in het huishouden en geslacht, oktober 2013

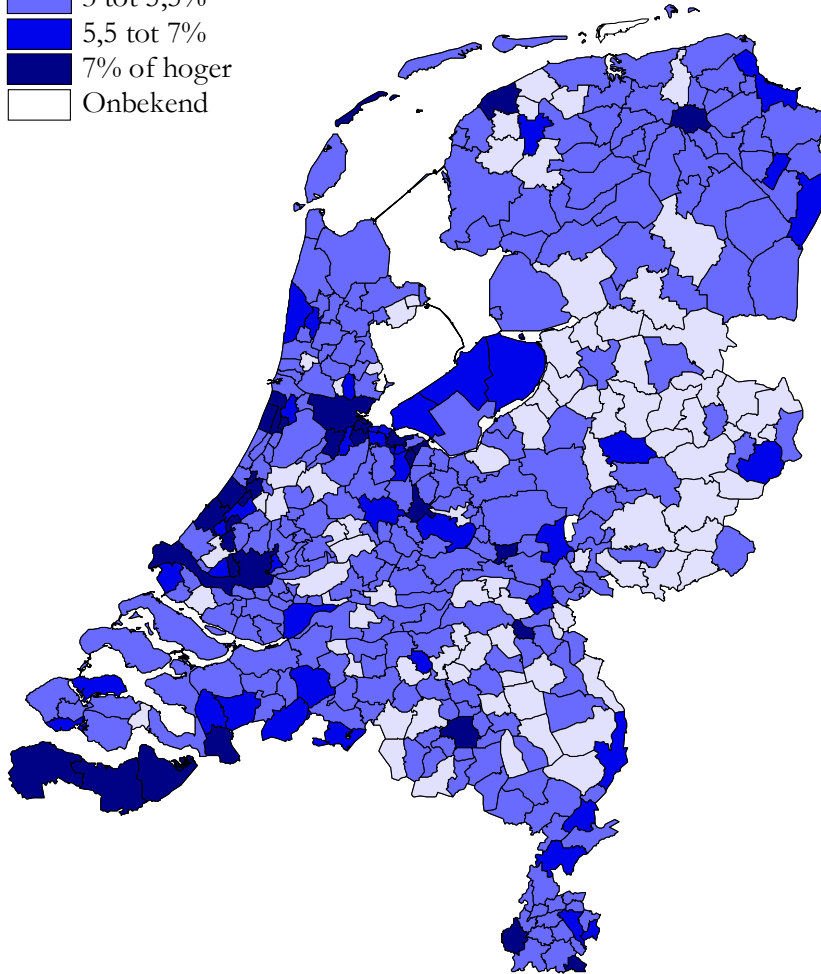
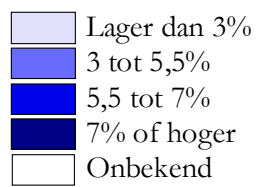
Bij de grensgemeenten spelen twee dingen een rol. In de eerste plaats zijn er jongeren die in Nederland wonen en in België of Duitsland onderwijs volgen, waardoor ze niet in de Nederlandse

onderwijsregistraties voor komen en jongeren die onderwijs volgen dat niet door de overheid bekostigd wordt (bijv. particuliere scholen en internationale scholen). In de tweede plaats spelen studenten (veelal westerse allochtone studenten) die tijdelijk in Nederland wonen om in Nederland onderwijs te volgen een rol. Zij kunnen na het afronden van hun studie nog in Nederland verblijven, maar hebben geen recht op een uitkering en mogen zich ook niet inschrijven als werkzoekende bij het UWV. Zo lang zij niet werken, wordt ook deze groep via de gehanteerde administratieve afbakening tot de doelgroep gerekend. In een universiteitsstad zoals Maastricht, waar een aanzienlijk deel van de studentenpopulatie afkomstig is uit Duitsland, ligt het aandeel jongeren dat geen onderwijs volgt, niet werkt en niet in beeld is bij UWV en gemeenten voor ondersteuning naar werk, doordat zij geen uitkering ontvangen en niet ingeschreven staan als werkzoekende, aanzienlijk hoger dan in andere steden.

Van de vier grootste gemeenten kent Den Haag met bijna 10 procent het grootste aandeel Jongeren "buiten beeld". Dit zijn er bijna twee keer zoveel als gemiddeld in Nederland. Amsterdam en Rotterdam volgen met respectievelijk 8,6 en 8,4 procent terwijl in Utrecht 6,6 procent van de 15- tot 27-jarigen tot de groep jongeren "buiten beeld" behoort. Naast de grensgemeenten en de grote steden springen een aantal andere gemeenten in het oog, waaronder Wassenaar en Laren. In die gemeenten is het aandeel jongeren "buiten beeld" relatief groot ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Een mogelijke verklaring daarvoor is dat in die regio relatief veel expats wonen⁵, onder meer vanwege de aanwezigheid van ambassades en consulaten, wiens kinderen veelal onderwijs aan internationale scholen volgen. Naast de randstad kennen ook universiteitssteden als Groningen, Wageningen, Utrecht, Enschede, Nijmegen, Eindhoven en Maastricht relatief veel buitenlandse kenniswerkers. Tegelijkertijd is in gemeenten zoals Oost Gelre, Tubbergen en Staphorst het overgrote merendeel van de 15- tot 27-jarigen "in beeld"; het aandeel jongeren "buiten beeld" bedraagt nog geen twee procent.

⁵ Zie *Expat. Wanneer ben je het?* (2015)

G2.4 Jongeren buiten beeld (15 tot 27 jaar) naar gemeente, oktober 2013

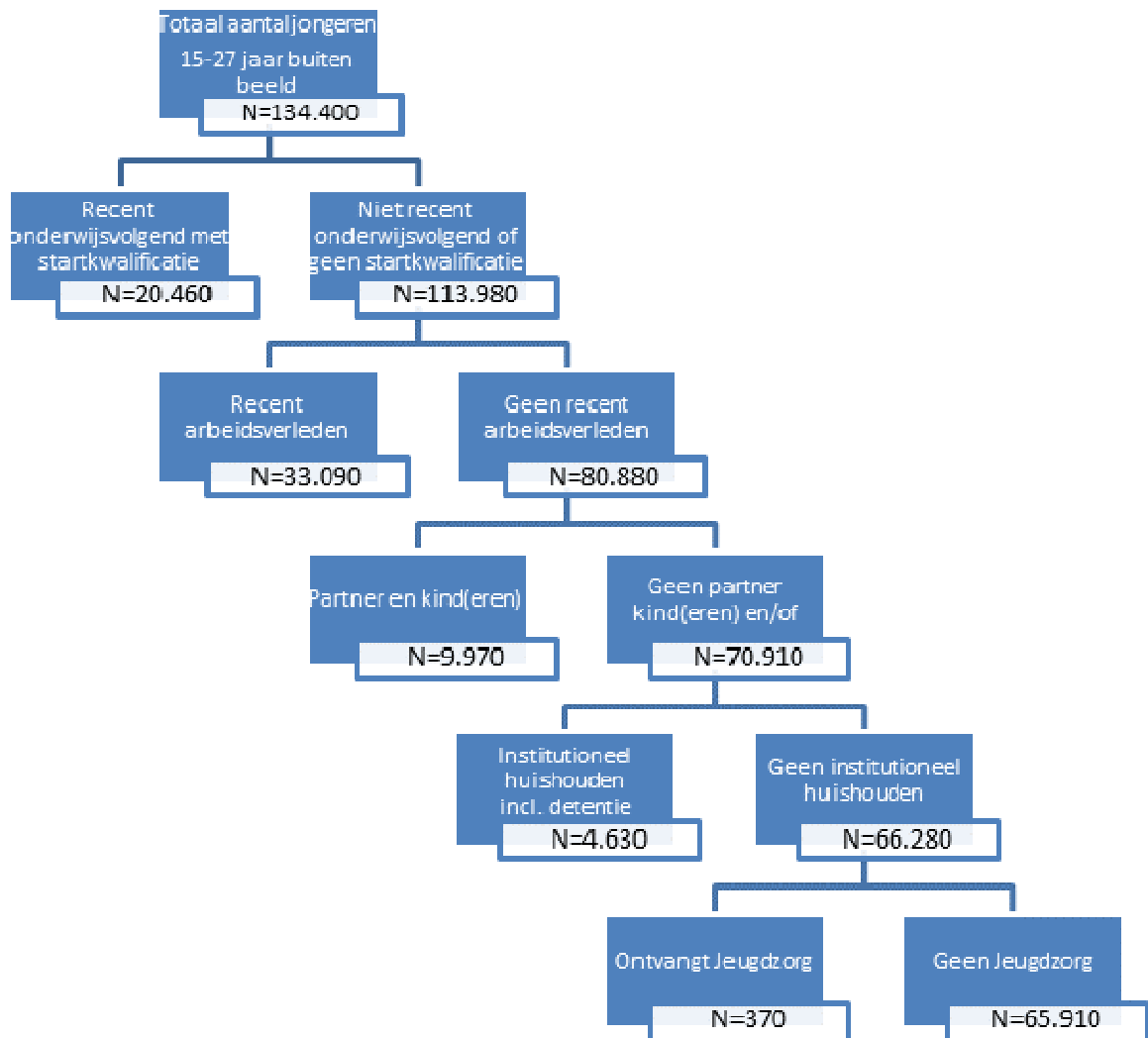
2.5 Jongeren buiten beeld (15 tot 27 jaar) in Nederland, de vier grootste gemeenten en top 5 hoogste en laagste overige gemeenten, oktober 2013

	Jongeren 15 tot 17 jaar	Onzichtbare jongeren	
	abs	abs	%
Nederland	2.475.500	134.400	5,4
Amsterdam	136.440	11.790	8,6
Rotterdam	104.060	8.660	8,3
Den Haag	77.300	7.540	9,8
Utrecht	66.920	4.430	6,6
Maastricht	27.810	5.120	18,4
Wassenaar	3.020	510	16,8
Vaals	1.070	180	16,7
Laren	970	100	9,9
Amstelveen	12.180	1.190	9,8
Dinkelland	3.790	80	2
Hilvarenbeek	2.030	40	2
Staphorst	2.780	50	1,9
Tubbergen	3.280	50	1,6
Oost Gelre	3.990	60	1,6

3. Jongeren “buiten beeld” verder uitgewerkt

Het ministerie van SZW heeft in het kader van dit maatwerkverzoek aan CBS een aantal groepen jongeren onderscheiden van wie zij veronderstellen dat er een min of meer duidelijke reden is, waarom deze jongeren geen onderwijs volgen, niet werken en niet in beeld zijn bij UWV en gemeenten voor ondersteuning naar werk, doordat zij geen uitkering ontvangen en niet ingeschreven staan als werkzoekende. Het gaat dan om:

3.1 Mogelijke redenen waarom jongeren (15-27 jaar) buiten beeld zijn, oktober 2013

- Recent onderwijsvolgend: Jongeren die het voorafgaande schooljaar nog onderwijs volgden (stonden ingeschreven in oktober 2012) en die het onderwijs hebben verlaten met een diploma op startkwalificatieniveau;
- Recent arbeidsverleden: Jongeren die de maanden voorafgaand aan de peildatum nog werkzaam waren, dan wel op korte termijn weer werk hadden;
- Jongeren met een partner en kind(eren);
- Jongeren die in 2013 in een institutioneel huishouden verbleven;
- Jongeren die gedurende 2013 in detentie zaten;

- Jongeren die in beeld waren bij Jeugdzorg in 2013.

Van deze groepen wil het ministerie van SZW graag weten om hoeveel jongeren het gaat. Deze groepen staat gekwantificeerd in figuur 3.1.

Deze groepen jongeren overlappen deels met elkaar. Rekening houdend met die overlap resteren er van de 134.400 jongeren een kleine 66 duizend jongeren van wie op basis van aanvullende databestanden niet achterhaald kan worden waarom zij geen onderwijs volgen, niet werken en niet in beeld zijn bij UWV en gemeenten voor ondersteuning naar werk, doordat zij geen uitkering ontvangen en niet ingeschreven staan als werkzoekende. Daarbij moet de kanttekening gemaakt worden dat een deel van de jongeren “buiten beeld” is doordat de registratie van onderwijsvolgende jongeren zich beperkt tot het door de overheid bekostigde onderwijs (zie voetnoot 2), waardoor jongeren die niet bekostigd onderwijs volgen en jongeren die in het buitenland onderwijs volgden ten onrechte als “buiten beeld” worden gezien. Ook is er een groep jongeren die zich niet inschrijft als werkzoekende, maar die wel actief zoeken naar werk en ook beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt⁶.

4. Conclusie

Het ministerie van SZW wil graag meer zicht hebben op jongeren die geen onderwijs volgen, geen werk hebben en niet in beeld zijn bij UWV en gemeenten voor ondersteuning naar werk, doordat zij geen uitkering ontvangen en niet ingeschreven staan als werkzoekende. Deze jongeren worden aangeduid als jongeren “buiten beeld”. Het gaat hierbij om een groep van 134 duizend jongeren. Daarin zijn allochtonen (westers meer dan niet-westers) oververtegenwoordigd, alsmede jongeren met een eigen huishouden en dan vooral vrouwen met kind(eren). Bovendien zijn er relatief meer jongeren “buiten beeld” in de grote steden en de grensgemeenten. De schatting van het aantal van 134 duizend jongeren is een bovengrens; jongeren die een opleiding volgen die niet in de onderwijsregistraties worden waargenomen (particuliere opleidingen, onderwijs gevolgd in het buitenland, bedrijfsopleidingen) en jongeren die wel actief zoeken naar werk en beschikbaar zijn, maar niet staan ingeschreven als werkzoekende bij UWV, kunnen op basis van de beschikbare databestanden niet goed in beeld worden gebracht en worden ten onrechte tot de groep jongeren “buiten beeld” gerekend.

Van een deel van de groep jongeren “buiten beeld” kan op basis van aanvullende bronnen in kaart worden gebracht waarom ze mogelijk geen onderwijs volgen, niet werken en niet in beeld zijn bij UWV en gemeenten voor ondersteuning naar werk, doordat zij geen uitkering ontvangen en niet ingeschreven staan als werkzoekende. Het gaat dan om jongeren die de zorg hebben voor een gezin, die net hun opleiding hebben afgerond, die kortgeleden een baan hebben gehad of die

⁶ Op basis van de publicatie Arbeidsparticipatie en de afstand tot de arbeidsmarkt in Nederland (2013) waren er in 2013 naar schatting 57 duizend jongeren die geen onderwijs volgden, geen uitkering ontvingen, minder dan 12 uur werkten die actief op zoek waren naar werk en direct beschikbaar waren. Daarvan stonden er 23 duizend ingeschreven bij het UWV.

op korte termijn weer werk hebben, en jongeren die in een instelling verblijven of bekend zijn bij Jeugdzorg. In totaal gaat het om iets meer dan 68.500 jongeren.

Wat resteert is een groep van ongeveer 66.000 jongeren die geen door de overheid bekostigd onderwijs volgt, niet werkt en niet in beeld is bij UWV en gemeenten voor ondersteuning naar werk (hebben geen uitkering, staan niet ingeschreven als werkzoekende), zonder dat de reden hiervoor op basis van databestanden achterhaald kan worden, anders dan het langdurig (minstens negen maanden) niet hebben gewerkt en het ontbreken van een startkwalificatie.